

Abonamentul

Pentru monarhie:

Pe an 6 fl., $\frac{1}{2}$ an
3 fl., $\frac{1}{4}$ an 1 fl. 50 cr.

Pentru străinătate:

Pe 1 an 18 frcs., $\frac{1}{2}$
an 9 frcs., $\frac{1}{4}$ an
4 frcs. 50 cm.

Fóea apare în fie care
Sâmbătă.

Unirea

Fóe bisericescă-politică.

Insertiuni

Un șir garmond:
o dată 7 cr., a dóua órá
6 cr., a treia órá 5 cr.,
și de fiesce care publi-
cațiune timbru de 30 cr.

Tot ce privesce fóea,
să se adreseze la »Re-
dactiunea și Admini-
stratiunea Unirii«
în

Blaș.

Anul VII.

Blaș 30 Octobre 1897.

Numérul 45.

Epistola Pastorală

A Ilustrității Sale Preasfințitului D. D.

Dr. Demetriu Radu

Episcop gr. catolic al Lugosului
dată în favorul „Convictului gr. cat. român
din Lugos“.

Nr. 1890 — 1897.

Demetriu

din îndurarea lui Dumnezeu și grația Sfintului
Scaun Apostolic

Episcop gr. catolic al Lugosului.

Veneratului Cler

și Iubitului popor al aceleia-și Diecese.

În Domnul nostru Isus Christos

Binecuvintare și Mântuire!

Biserica lui Isus Christos, această măreță
instituțiune menită a împărți binefacerile
învățăturilor sale omenirii din toate timpurile
și din toate locurile, s'a silit pururea a arăta
o deosebită îngrijire față cu crescerea tinerimii
în frica Domnului. despre care scris și
dovedit este, că singură conduce pe om la
lumina adevăratei înțelepciuni. Nenumăratele
asiluri de pietate și de sciință adevărată,
începând de la minunatele orfanotrofilii, unde
mumă și-au aflat, cei ce mumă n'au cunoscut,
și până la splendidele aule universitare, cu
cari Biserica a îmbogățit în cea mai mare
parte pentru întâia dată lumea, sînt o viață
și neperitoare dovadă, că dînsa cu folos a
priceput și repetit cuvîntul dumnezeescului
său Fundator: Lăsați pruncii, să vină
la mine.

Și dacă în tot de una s'a arătat a fi
folositoare și chiar de lipsă pentru binele
omenirii această viață interesare a Bisericii de
crescerea tinerimii; în timpurile noastre, când,
din nenorocire, spiritul primejdios de indif-
ferentism și ici colo chiar de vrăjmășie față
cu religiunea, adecă cu regularea raporturilor
omului către Creatorul său și către deapró-
pele său, caută a se infiltra pe nenumărate
căi, ce-i staă deschise, în inimile nevinovate
ale aceleia-și tinerimii, spre a depune într'însele
veninul corupțiunii, care sprigină la rîndul
său de mulțimea ocaziunilor de păcat, ne
dă tristul prilej de a vedé în surescența
mai de frunte a societății aprópe numai nisce
flori vesteđite mai înainte de vreme, și în
viitorii apératori ai vetrelor străbune nisce
adevărute schelete umblătoare: în timpurile
noastre Biserica lui Christos mai mult ca orî
când se simte îndreptățită de a repeti celor
ce conduc destinele societății: Lăsați
pruncii, să vină la mine!

Pe lângă acestea Biserica mai are și
un interes cu totul particular întru a se sili
a feri, pe cât îi stă în putință, tinerimea de
asemenea primejdiilor, după ce din rîndurile
aceleia are să-și recruteze pe servitorii alta-
rului său. și căi dacă nu vor fi îndrumați
de timpuriu pe căile virtuților, atunci fórt
cu greu își va sci afla într'înșii ministri po-
triviți, inspirați și cu adevărat conduși de
spiritul de jertfă, de abnegațiune și devota-
ment nețermurit pentru scopurile sale.

Pentru această, pe cum aiurea, ast fel
și în Diecesa noastră, pe lângă toate nenumă-
ratele lipsuri, cu cari a avut și are a se lupta

ca o Diecesă nu numai tinără, dar și fórt
sărăcă, încă cel dintăiu Episcop al ei, fericitul
Alexandru Dobra, în anul 1854 a con-
templat crearea unei atari instituțiuni destinate
după gândul său „a promova cultura reli-
giósa-morală a clerului și poporului român
legat cu Roma prin unitatea credinței după
ritul oriental“. Neputând realiza înse gândul
întru tóată întinderea măreței sale dorințe, s'a
mărginit a da ființă cu nespuse jertfe pe
partea sa așa numitei Fundațiuni Rudol-
fiane, din ale cărei binefaceri s'au împăr-
tășit și continuă a se împărtași cu ajutoare,
e drept nu mari, dar fórt prețioase, cete
întregi de tineri români împrăștiati pe la
diferitele gimnasilii din patrie. Numérul acestor
tineri, fie zis acilea în trecét, în momentul
de față este de 68, între cari pe anul sco-
lastic curgător s'a împărțit suma de 2815 fl.

Conduc de aceleia-și gândiri nobile și
sub impresiunea aceleia-și necesități nemij-
locitul meu Predecesor, I. P. S. Sa DD. Dr.
Victor Mihályi de Apșa, acuma Archi-
episcop și Mitropolit de Alba-Iulia, în Sinodul
diecesan ținut la 15 Novembre 1883 a luat
dispozițiunile necesare pentru constituirea
fondului de convict diecesan cu concursul
întregii Diecese. Grație acestor dispozițiuni,
la cari vom reveni, astăzi fondul acesta a
ajuns la suma de 3309 fl. 80 cr., sumă, e
drept, încă fórt modestă pentru realizarea
proiectatei instituțiuni, dar totuși însemnată
față cu nenumăratele neajunsuri și lipse, ce
a reclamat în continuu jertfirile diecesei.

Nici nu s'a mărginit aci bînăvoînța
ilustrului Archiereu. Ci tocmai în primele
momente ale instalării mele în acest scaun
episcopesc ne-a surprins cu un dar în favorul
fondului de convict, specificat în preavenerata
sa scrisóre, ce îmi leaă libertate a v'o comu-
nica, Venerat Cler și Iubit Popor, în în-
tregul său:

Nru 26 — 1896

presid.

Ilustritatea Vóstră Preasfin-
țite Domnule Episcop, Frate în
Christos Venerande!

Veneratul Capítlu al Bisericii Catedrale
gr. cat. din Lugos din ședința ținută în 9
Ianuarie 1897 Nr. 17 a binevoit a strápune
subscrisului polița de asecurațiune a vieții
mele în favórea Fondului instruct al Epi-
scopiei din Lugos în puterea sumei de 5250
fl. v. a., stipulată cu Societatea Primă de
Asecurațiune Generală Ungarică din Buda-
pesta cu dtul 31 Martie 1875 Nr. 35967 A.
dimprenă cu tóte cuitetele de premii de la
Nr. 1 până la Nr. 21, prin cari acea polița
era validă până în 31 Martie 1897.

După ce subscrisul fui fortunat de a
plăti în 3 Februarie 1897 la mână Prea-
sfinției Vóstre în contenti întreg fondul instruct
al Episcopiei Lugosului în 5250 fl. v. a.,
polița rămase sub dispușețiunea-mi liberă.

De óre ce înse eu premiile în decurs
de 20 ani le-am fost plătit din venitele mensei
episcopesci din Lugos, și după ce în restimpul,
cât am păstorit acea almă Diecesă, nu am
putut de la mine augmenta cu sume mai
considerabile fondurile diecesane de acolo,
măcar că unele chiar în acel restimp au fost
inițiate și formate: așa am judecat în Domnul
a fi cu convenință, ca pe cât mă iertă împré-
jurările și datorințele grave, ce le am către

Archidieceasa de Alba-Iulia și Făgăraș, să-mi
aduc a minte și de diecesa Lugosului și în
semn de recunoscință pentru legăturile sacre
frățesci și afectiunea filială, cari mi-s'au do-
vedit din partea acelei alme diecese a Lu-
gosului, să concurg și eu cu óre care sumă
mai însemnată la avintul acelor fonduri.
Drept aceea oferesc cu această polița mai
sus descrisă și o alătur sub „/“ dimpreună
cu 22 fruste cuitante despre premiile anuale
de la început plătite până în ziua de astăzi,
după cari pe temeiul cuitantei celei din urmă
polița rămâne în valóre până în 31 Martie
1898; de o dată o destin și donez în favórea
„Fondului de Convict diecesan român gr.
cat. din Lugos“ și rog pe Preasfinția Vóstră,
să binevoiti a accepta acest ofert, și de óre
ce în polița favoritul se desemnă cu terminii
„A Lugosi gör. kath. püspökség alapítvány“,
nu mi-se pare necesar, să schimb titlul, ci
mă rog numai, ca prin un decis consistorial
să Vě îndurați a destina de acum pentru
casul de mórte, ce va întreveni, suma ase-
curată de 5250 fl. v. a. în favórea „Fondului
de Convict diecesan român gr. cat. din
Lugos“.

Pentru cazul, când Preasfinția Vóstră
dimprenă cu Veneratul Consistor Episcopesc
veți binevoi a primi ofertul acesta, îmi leaă
voe de a indigita unele dispozițiuni, cari le
socotesc necesare, pentru ca intențiunea mea
să se póta adevéri, și a nume:

1. Polița dimpreună cu tóte cuitanțele
de premii plătite, și cele, cari le voiă mai
plăti de aici în colo, să se păstreze în cassa
Wertheimiană a Veneratului Capítlu Catedral
gr. cat. din Lugos, sub grijea Administratorului
Fondului de Convict diecesan gr. cat. român
din Lugos, dimpreună cu cele alalte efecte și
hártil de valóre ale Fondului de Convict.

2. Premiile anuale mă oblig pe tot
timpul restant al vieții mele a le plăti eu
însu-mi anticipative de la 31 Martie a fie
cărui an înainte pe câte un an întreg, și
cuitanța a o depune la Veneratul Capítlu
din Lugos.

3. Suma de 5250 fl. v. a. după mórtea
mea o va plăti Societatea Primă Ungarică
de Asecurațiune Generală din Budapesta la
mână Episcopului gr. cat. din Lugos ca la
representantele legal al Fondului de Convict
diecesan român gr. cat. din Lugos.

4. Suma asecurată de 5250 fl. v. a.
întregă o destin în prima linie și o oferesc
spre scopul de a se cumpăra cu aceea un
intravilan acomodat de Convict diecesan în
Lugos. La cazul înse, când atare intravilan
s'ar procura înainte de scadența sumei ase-
curate: atunci într'a dóua linie suma de
5250 fl. v. a. întregă să servescă și să se
impendeze spre edificiul Convictului. Érá la
casul, când și edificiul Convictului s'ar puté
clădi înainte de scadența sumei asecurate de
5250 fl. v. a., într'a treia linie cu această o
destin de fundațiune perpetuă în favórea
Convictului.

5. Pentru cazul acesta întreg capitalul
de 5250 fl. v. a. să se elóce în obligațiuni de
stat ungarice, cari se vor puté cumpăra sub
valóre nominală, și vînculate pe numele Fon-
dului de Convict, din camete să se întrevină
tinerii români gr. cat. în Convictul din Lugos,
pentru căi va ajunge din acele camete taxa
întregă, ce se va prescrie în acel Convict...

neadmisibilă și a pretins, ca în rapoartele oficiose să fie încunjurată cu cea mai mare scrupulositate amestecul politicii și cu atât mai virtuos a politicii de partid.

Credeam, că pățania de la adunarea generală va fi servit spre învățatură celor chemați.

Și ce să veți?

Abia după două luni vine *organul oficios* al Asociațiunii și dând samă despre adunarea generală într'un prim articol éráși face politică declarând, că discușiunile urmate la adunarea generală din ăst an au scărit nivelul adunărilor trecute și a întunecat ceriul senin al sêrbătorii noastre culturale.

Ei bine! Fără a lungi mult vorba, noi trebuie să declarăm, că procedura acésta e absolut inadmisibilă și prin urmare o procedură, care nu se pôte condamna destul de aspru.

Organul Asociațiunii e o publicațiune științifică periodică, în care au loc ca în trecut, ca adaus, și procesele verbale ale adunărilor generale și ale ședințelor comitetului. Organul acesta se publică la mandatul adunării generale, cu spesele societății, cu scop de a da samă și despre viața internă a Asociațiunii noastre.

Atâta e de ajuns pentru a pricepe, că organul acesta pôte avé orî ce menire a fară de o singură menire: de menirea de a se pune judecător preste stăpânul sêu, preste snpremul factor al societății noastre, preste adunarea generală.

Ce face inse organul acesta atunci, când condamnă direcțiunea discușiunilor provocate de cătră o parte a membrilor, când lea poziție pentru o părere ivită față de alta contrară?

Nu e ôre lămurit, că direcțiunea „Transilvaniei“ lucrând ast fel mestecă politica actuală într'un organ oficios, se angajéză în servițiul unei partide și se pune a judeca preste stăpânul sêu, care este adunarea generală?

Étă pentru ce a trebuit să ne ridicăm glasul împotriva unei asemenea proceduri. Organul Asociațiunii noastre e al nostru al tuturor. Atâta drept avem la el, cât au aceia, cari îl redigéză. Da, avem atâta drept, pentru că plătim cu toții acest organ.

Cum se face dar, că organul acesta ajunge teren pentru deprinderile stilare ale unuia și altuia? Cum se face, că organul acesta al nostru vine, să ne batjocoréză pe banii nostri?

Întrebăm: Se întâmplă asemenea inconveniente cu scirea comitetului central orî nu?

Cerem răspuns categoric la întrebarea acésta, pentru că voim, să statorim responsabilitatea.

Ce ar fi, când fôea oficiosă s'ar apuca, să critice ordinele și lucrarea guvernului? Ce ar fi, dacă judecătorii în loc de a aplica legile și-ar bate joc de ele și le-ar eluda?

Dacă direcțiunea „Transilvaniei“ vré, să facă politică, și vré să-și spună verdictul asupra adunărilor generale ale Asociațiunii, apoi locul nu-i e „Transilvania“, ci să rămână tot la locul cel vechi, la organul semioficios al comi-

tetului, la „Telegraful Roman“. Acolo pôte publica, ceea ce-i convine. Colónele acestui semioficios au mai adăpostit și alte sedimente duhovnicesci. Înse în organul oficios al Asociațiunii nu putem concede nici un loc cât de modest alergărilor mentale ale unui orî altui fondator de muzee naționale, cu atât mai puțin le putem concede loc în fruntea foii, unde am fi în drept, să așteptăm ceva lucrare de valóre durabilă, ér nu articoli de fond pentru câte o gazetă.

Ne-am ridicat glasul în speranta, că nu va suna în pustie, și că comitetul va îndrepta réul de cu bună vreme împedcând repetirea unor asemenea inconveniente.

Dacă ne-am înșela în acésta speranță a noastră, vom urma a ne îndeplini datorința față cu interesele Asociațiunii cu mai mult zel și cu mai puțină considerație.

La cestiunea autonomiei. — Unele din foile noastre, pornind după ziarele magiare, se alarméză éráși pe sine și alarméză și pe cetitorii lor cu presupunerii care de care mai variate privitor la cele ce vor să urmeze pentru autonomia bisericii noastre.

Noi credem, că tóte alarmările acestea sînt lipsite de basă. Episcopiî nostri nu pot să se abată de la hotărîrea lor adusă cu consciința răspunderii, ce o au, și e și insultă a presupune despre ei așa ceva. Să lăsăm dar foile magiare, să scrie, ceea ce le place, dar noi să așteptăm liniștiți desvoltarea evenimentelor. De o cam dată nu esistă motiv de o îngrijire deosebită. Să fim cu toții la pândă, dar fără de trebă să nu ne alarmăm!

„Laudă-te gură“. — Noi în nrul 45 am fost reprodus o corespondență a lui „Alkotmány“ și din parte-ne am fost îndrăznit a-i adauge numai următoarele:

„Cui să-i credem deci, „Telegrafului Roman“ orî lui „Alkotmány“? Le facem pe plac la amîndoi și le credem la amîndoi. „Telegrafului Roman“ îi credem bucuros, că noi fiiî sfîntei uniri sîntem catolici mai credincioși de cât Ungurii catolici, ér lui „Alkotmány“ îi credem tot așa de bucuros, că sfînta unire nutrește în fiiî sêi o iubire mai mare de neam, de cum o face acésta așa numitul „ortodoxism“.“

La observarea acésta scurtă a noastră „Telegraful Roman“ sub inscripția „Laudă-te, gură“ observă pe lung următoarele:

„Nu-i stricăm „Unirii“ gustul pentru modul, cum ne crede noué și cum crede lui „Alkotmány“. Îi observăm numai atâta, că acei bărbați români, cari au propagat naționalismul în școlile din Blaș, dacă au ținut la nefericita „unire“ cu biserica Romei, sau mai bine zis la desbinarea confesională a Românilor din țerile coronei Stlui Ștefan, au ținut legături bisericesci numai cu Roma, și pe cât le-a fost cu puțință, au căutat a se smulge cu totul de sub influința bisericii papistașe magiarisătóre, în brațele căreia i-a aruncat un arhieréu nesocotit chiar cu călcarea jaramintului sêu arhieresc și numai pentru câștiguri materiale în favorul sêu și a clerului sêu. Aceia și-au priceput mai bine chemarea față de datorințele lor cătră neam,

de cât clerul unit de azi, care în contra voinței mirenilor luminați și fără scirea poporului alérgă în numele lui și se îmbuldesce la ôlele bisericii papistașe magiarisătóre de la noi.

„Din partea clerului gr-cat. mereu se accentueză, că unirea cu biserica Romei e pur dogmatică. Întrebăm acum pe acest cler gr-cat., dacă unirea domniei lor cu biserica Romei e curat dogmatică, și întreg cultul și disciplina o țin cea a bisericii orientale, — atunci ce caută el în conferențele clerului romano-catolic de la noi, care pe lângă aceea, că se ține de o biserică cu alt cult și altă disciplină, mai e și dușman de mórte naționalității noastre române?

„Dacă acea uniune bisericescă e curat dogmatică, atunci numai la conferențe, în cari se pertractéză curat numai cestiuni de credință, ar avé rost, să participe credincioșii uniți, — în colo caute a-și dobîndi o autonomie bisericescă perfectă, proprie numai bisericii lor, așa pe cum le-o dictéză acésta spiritul organizațiunii bisericii orientale. Exemplul îl au în referințele bisericii noastre ortodoxe române cu biserica ortodoxă sêrbescă din patrie, cari numai în cestiuni dogmatice țin consultări împreună. (Dar mulțămită ceriului, de la despărțirea noastră bisericescă de cătră Sêrbi până acum nici de acestea n'am avut trebuință.)

„Scim noi destul de bine, că fii „sfîntei“ uniri din Blaș sînt catolici mai credincioși de cât Ungurii, ba mai catolici chiar și de cât Papa. În tocmai ca renegații, cari sînt cei mai mari persecutători ai némului, de care s'au lăpédât, și cei mai zeloși naționaliști ai némului, în ai căruî ôle își bagă nasul.

„Dar că „sfînta unire“ ar nutri în fiiî sêi o mai mare iubire de neam, de cum o face acésta așa numitul „ortodoxism“, nici „Alkotmány“, nici „Unirea“ nu e chemată a judeca, ci în prima linie guvernul magiar, asupritoriu, și legislativa țerii, cari nu o dată s'au exprimat în modul cel mai dușmănos asupra instituțiunilor noastre bisericesci, cari pentru apêrarea intereselor noastre naționale forméză un scut cu mult mai puternic, chiar și față de guvern și legislativa dușmană bisericii noastre, de cum forméză instituțiunile bisericii unite cosmopolite. Pentru ce alt ceva dar este mai persecutată biserica noastră de cât cea unită?

„Ei, dar domniî de la „Unirea“, fiind că li-s'au adus ôre cari laude într'o corespondență tendențioasă publicată într'un ziar magiar pentru naționalismul propagat în școlile din Blaș, pentru care clerul unit nu are mai nici un merit, se umflă în pene și se laudă, în cât de pétră să fii, ca să nu riđi de ei, orî, ce e și mai réu, să nu-i com-pătinesci.

„Fac tocmai ca magiarii șovinisti, cari mereu se laudă cu cavalerismul lor față de naționalitățile nemagiare, că ei adecă nu voesc magiarisarea acelora, ci pot în dragă voe să-și păstreze și cultive limba, datinile și alte caractere naționale ale lor, dar pentru aceea tot pretind și le silesc, să învețe limba magiară, și nimic nu le dau pentru scopurile lor naționale din budgetul statului, la al căruî susținere și ele contribue și pôte în măsură mult mai mare cu avutul și sângele lor, decât ei, chiar cu desconsiderarea legilor esistente.

„Așa și uniții din Blaș mereu se laudă cu maica Roma și cu naționalismul lor supt de acolo, dar pentru aceea nu încetă a se îmbulzi la ôlele (congrua) bisericii papistașe magiarisătore de la noi în afaceri cu totul străine de competența dlor lor.

„Nu e mirare, — din interese materiale s'a făcut unirea, și interesele materiale se urmăresc și azi în primul loc.

„Deci:

„Laudă-te gură, mai de parte.“

Noi și cu „Telegraful Roman“ încă vom pute să isprăvim foarte pe scurt: Nu ne lăudăm pe noi înși-ne, — dacă ne lăudăm, atunci ne lăudăm întru neputințele noastre. — Nu, ci propovăduim adevărul și nu încetăm a-l propovădui chiar și la urechea surdului, până când grația dumnezească va face minunea aceea, ca surdul să audă. Când o facem acesta, credem tare, că grația dumnezească poate să facă minunea aceea, și sperăm, că o va și face. Bunătatea lui Dumnezeu e nemărginită.

Revistă bisericească.

Din Patrie.

Primatele Vaszary a conchemat congresul autonom pe 11 Novembre trimițând ablegaților următorul convocătoriu:

„După ce s'a făcut alegerile pentru congresul spre organizarea autonomiei bisericii catolice din Ungaria, cu provocare la înaltul decret al Maiestății Sale ces. și reg. apostolice de dato 14 Maiu a. c. în sensul §-lui 31 al dispozițiilor referitoare la alegeri defig deschiderea congresului de organizare pe 11 ore a. m. în 11 Nov. a. c. în sala de ședință a casei de sus din Budapesta. Ședința e precedată de „Veni Sancte“ în biserică universității.

„În ziua primă a congresului designându-se un notar preot și doi laici, după cetirea regulamentului electoral și a scriptei de convocare se alege comisiunea verificătoare constând din 2 membri clerici și 4 mireni spre a examina credinționalele (§ 33).“

Franta.

„Osservatore Romano“ a publicat un comunicat despre atitudinea S. Scaun Apostolic față cu apropiatele alegeri parlamentare din Franța. În comunicat se zice, că intențiunea Papei este, ca toți catolicii să se pună pe terenul constituțional considerând ca cestiune de primul ordin interesele religioșe și cele ale binelui public, ăra nu interesele de partid.

Revistă politică.

Afaceri interne.

Dieta ungară de la votarea legilor politice-bisericesci în cöce rar se ocupă de lucruri de importanță mai mare. Causa e, că guvernul nu are ce-i da de lucru.

În 22 s'a votat pactul cu Croația. În ședințele din 23 și 25 s'a desbătut budgetul provisor pe cele 4 luni de la început ale anului viitor. Opoziția a imputat guvernului, că nu vine cu budgetul ordinar, de și are timp de ajuns spre a-l pregăti, și de aceea a respins indemnitatea; majoritatea înse a primit-o.

La întrebarea, că ce are guvernul de cuget, să facă la casul, când în Austria nu s'ar pute pertracta pe cale parlamentară afacerile comune, ministrul Bánffy a răspuns, că guvernul va purcede în sensul art. de lege 68 din 1868, care asigură Ungariei dreptul de a dispune de afacerile sale.

Austria.

Încercarea baronului Dipauli de a închia un compromis între guvern și între opoziție a rămas fără pe rezultat.

Maioritatea parlamentară e hotărâtă a vota provisorul. Liberalii continuă cu obstrucția. Încurcătura a crescut prin aceea, că presidentul parlamentului Dr Kathrein și-a dat dimisiunea, și persoanele mai marcante nu voesc a primi presiul.

Italia.

Desvélirile revistei „Nuova Antologia“, că fostul ministru president italian Robilant († 1888) a considerat întreita alianță ca o sarcină, au produs mare senzație în presa europeană și au dat ansă presei italiene, să discuteze din nou cestiunea alianței. Numita revistă doresce, ca Italia să se elibereze de legăturile grele ale întreitei alianțe și împreună cu Anglia să formeze un grup mijlociu între alianța puterilor din Europa centrală și între cea ruso-franceză. Prin acesta s'ar statori o garanță puternică la conservarea păcii, când s'ar ivi conflicte între cele două grupuri. Contrarii alianței italo-anglieze afirmă, că Anglia pe mare nu are lipsă de ajutorul Italiei, ăra pe uscat e cu mult mai slabă, de cât să-i pötă presta vre un ajutor mai considerabil. Pe lângă aceea întreita alianță garantază Italiei integritatea teritorială față cu tendențele Vaticanului. Trebuie să producă un sentiment deprimător în Italiani conștiința, că ei de sine nu-și pot asigura existența și prosperarea statului, ci sint necondiționat avisați la grația străinilor.

Sêrbia.

Noul cabinet l-a compus dr Vladan Gheorghievici, fostul trimis sêrbesc la Constantinopol. Noul ministru president, după cum se zice, e un bărbat inteligent și moderat și nepătimind de grandomania autecesorului său va lucra pentru consolidarea statului în lăuntru și pentru conservarea bunelor raporturi cu statele străine. Partidul radical probabil va lua poziție ostilă față cu noul cabinet.

Adunarea generală a Reuniunii femeilor gr. cat. române din Blaș

s'a ținut în 24 a. c. în sala de desemn a gimnasiului din Blaș. D-na Aurelia n. Solomon presidenta reuniunii în cuvîntul său de deschidere a delineat chemarea femeii și a reuniunilor de femei în chipul următoriu:

„De mai multe ori am avut prilejul de a auzi nisce cuvinte foarte măgulitoare pentru femei. Cuvintele acelea priviau chemarea, ce o au femeile în societatea omenescă în tocmai ca și în cercul restrîns al familiei, în acel cerc, carele are să servescă de ideal și model și pe sama societăților omenesci mai mari. Am auzit adecă zicându-se, că noi femeile am avé nespun de frumoșă chemare de a împleti trandafirul ceriului în viața

acesta pămîntescă. Când auđiam cuvinte de acestea, une oria îmi venia, să reflectez, că ele nu sint alta de cât un compliment banal compus din frase frumoșe. Înse deșerte și góle. Înse n'am riscat reflectarea acesta, și-mi pare bine, că nu o am riscat. Am reflectat mai apoi în mine însu-mi și am găsit, că vorbele acelea totuși nu sint așa de deșerte și góle, pe cum mi-se păruse mai înainte. Am găsit, că ele totuși cuprind o lécă de adevăr, de și pöte că numai foarte a rare ori în măsura aceea, în care vor să-l esprime vorbele acelea. Rare sint adecă femeile acelea, pe cari Dumnezeu le-a chemat, ca să împletescă trandafirul ceriului în viața acesta pămîntescă. Dară dacă există trandafir în ceriu, atunci ceriul a bună samă are și o grădină, și grădina acesta mai are și alte flori și floricele, cari pöte că nu sint așa de pompoșe și cuceritoare ca regina florilor, dar în sfârșit totuși și ele sint flori, flori drăgălașe și bine miroșitoare, și am găsit, că femeile întru adevăr au de la Dumnezeu chemarea de a presăra flori de acelea ceresci pe căile pămîntesci.

„Și căile pămîntesci întru adevăr și au mare lipsă de împodobirea acesta. Omenilor le place de-a rindul a numi vécul nostru vécul luminii. Eă înse găsesc, că el cu mult mai potrivit ar pute să se numescă vécul tânguirii. Mă dispensez de la a o dovedi acesta și mă mărginesc numai la a o constata, căci nu are lipsă de dovedire, ceea ce fiesce cine vede cu ochii. Cum n'ar avé deci lipsă viața pămîntescă de aceea, ca să i-se presare căile cu flori ceresci?

„Înse florile ceresci cresc în grădina ceriului, și cine să le aducă din ceriu pe pămînt? Lumea zice, că chemarea acesta e chemarea femeii, și dacă așa zice lumea, noi avem să ne plecăm înaintea judecării ei și să luăm asupra-ne chemarea aceea. Dară pentru ca să o putem împlini, trebuie să scim calea, ce duce până în grădina aceea cerescă, trebuie să intrăm în grădina aceea, să luăm dintr'însa flori și floricele, să le sădim în inimile noastre și să facem din inimile acestea tot atâtea grădini de flori ceresci.

„Frumoșă chemare acesta. Ea zice femeii neîncetat: „Fii ânger aci pe pămînt! Și fiind că ângerii nu pot să trăescă în colbul și gerul pămîntului, de aceea strîmtul tēu cerc de activitate fă-l ceriu, în care să stăpânescă nu colbul vrășmașiei și rîvnirii neîndestulte cu sörtea, ci pace și fericire, și mai pe sus de tóte nu gerul egoismului, ci căldura iubirii.“

„Iubirea veritabilă nu se mărginesc numai la sentimente și la cuvinte și așa dară la veleități, ci se întrupază în fapte. Ea foarte bucuros își uită de sine însă-și și se jertfesc pentru alții, pe cari îi vede, că au lipsă de jertfirea acesta. Adevărat că puținii sint acei omeni, cari pot să aducă jertfe mari pe sama altora. Înse nu jertfele cele mari, dar puține, ci jertfele cele mărunte și multe, jertfele cele ce se asemănă floricelelor, acelea sint, cari fac din pămîntul acesta ceriu. Viața se compune din lucrări mărunte, și noi, dacă voim, să presărăm pe calea altora flori, să nu ne gândim în dată la trandafir, ci să ne îndestulim și numai cu viorele. Viorele să fie binefacerea acelea, cari le sevărșim, ele să fie modeste și umilite, și să nu le sevărșim, pentru ca să ne scie pe noi lumea. Binefacerea cea adevărată constă în aceea, că stînga nu scie ce face drepta. Binefacerea cea adevărată nu așteptă și nu pretinde recunoștința, ci se îndestulesc cu conștiința de a fi sevărșit o binefacere.

„Deprinderea astor fel de binefaceri ne-a întrunit pe noi acum de mulți ani în reuniune. Să cultivăm deprinderea acesta și pe mai de parte așa, pe cum se cade, să o cultivate femeile creștine.

„Salutându-vé cu dragoste declar ședința adunării generale a XIV-a de deschisă.“

Așa cuvîntul de deschidere.

Și realitatea? Pare că dómnele din Blaș s'au conjurat, să dovedescă, că, întru cât atîrnă de la dlor, foarte drept are „Telegraful Roman“, când caracterisează viața socială din

Blaș cu cuvintele: „Și reuniunile de ceva ispravă nu prea se îmbuldesc; până la cea „de consum“ toate sînt oficioase și trăgînd de mîrte nu mai au lipsă de adăpost, toate așteaptă mîntuirea de la sapă și lopată.“

Pentru ca să nu le judecăm cu cuvinte prea aspre, observăm numai atîta, că a fără de membrele comitetului, — nici acelea toate, — s'au mai înfățișat la adunare încă 2, zi două dîmne!

Ôre scopul cel sfînt și nobil al reuniunii să nu fie vrednic de mai multă interesare?

De altmîntea comitetul face tot posibilul pentru a realiza acest scop. El cu prilejul acesta a putut să propună, ca pe anul venitoriu să se dea elevelor de la școala de fetițe din Blaș stipendii nu în sumă de 200 fl. ca în anii trecuți, ci în sumă de 300 fl. urcînd numărul stipendiilor de la 7 la 11.

O rectificare.

În procesul verbal publicat în numărul VII al „Transilvaniei“ aflăm, că propunerea, ce am făcut-o eu în adunarea generală a Asociațiunii de la Mediaș cu privire la „casa națională“ și la internatul de băeți, s'a formulat din partea secretariului II cu aceste cuvinte: *Să nu se înființeze nici muzeul proiectat, nici internatul de băeți, ci comitetul central să se pună în legătură cu direcțiunile gimnasiilor noastre și să ajutoreze muzeele acestora, 6r pentru internat să se pună în conțelegere cu direcțiunea „Albinei“ pentru esplicarea rezervelor cuprinse în hîrtia sa cu privire la internat și pentru ca la timpul s6u, cînd vor permite mijlocele Asociațiunii, internatul de băeți să se ridice în Cluș, unde este mai mare trebuința cu în Sibiu.“*

Chiar dac6a ac6sta ar fi fost propunerea făcută de mine, nu așî afla nimica într'însa, ce nu așî pute subscrie, de ôre ce și acum am cea mai intimă convicție, că mijlocele, la ridicarea casei naționale și a internatului de băeți cu mai mult folos s'ar fi putut în-
trebuința pentru înființarea de școli romănesci acolo, unde nu avem, și pentru ajutorarea celor esistente, înse amenințate în esistența lor din lipsa de mijloce.

Dar în interesul adev6rului trebuie să declar, că o propunere ca cea citată mai sus eu nu am făcut în adunarea generală de la Mediaș.

E6u nu numai nu am combătut înființarea unui muzeu etnografic și istoric, ci din contră am propus, ca în consonanță cu concludul adus în adunarea generală de la Lugos să înființăm un ast fel de muzeu.

Cu privire la modul, cum să înființăm acel muzeu, am propus mai de parte, ca comitetul central al Asociațiunii să se pună în conțelegere cu susținătorii gimnasiilor romănesci din patrie, pentru ca corpurile didactice de la aceste școli să adune cu concursul despărțemintelor din respectivele ținuturi toate obiectele, c6ari merită și trebuie să se adune într'un muzeu. C6and apoi numărul acestor obiecte adunate în localurile gimnasiilor noastre va fi at6at de mare, în c6at din acelea să se p6otă forma un muzeu etnografic și istoric, atunci să clădim și casa, adecă edificiul muzeului acestuia.

Ca dovadă, că ac6sta a fost propunerea mea, mă provoc nu numai la domni, c6ari au votat cu mine, ci și la rap6ortele publicate în ziarele romănesci.

„Gazeta Transilvaniei“ în numărul s6eu 183 de la 20 Augustu (1 Septembrie) 1897 schiț6and cele vorbite de mine zice: *„Dac6a e vorba de muzeu istoric, ar fi bine, ca monumentele istorice să le adune b6arbașii insti-*

tutelor n6ostre de înv6et6amint Face propunerea, ca comitetul să între în înțelegere cu susținătorii școlilor n6ostre medii și să-i r6oge, ca împreună cu despărțemintele să adune obiectele de lipsă pentru a pune basă unui muzeu istoric.“

„Tribuna“ în numărul s6eu 185 de la 22 August (3 Septembrie) 1897 zice despre mine: *„Face propunerea, ca comitetul să între în înțelegere cu susținătorii școlilor n6ostre medii și să-i r6oge, ca împreună cu despărțemintele să adune obiectele de lipsă pentru a pune basă unui muzeu istoric.“*

Dar procesul verbal citat mai sus este fals, nu numai c6and zice, că așî fi făcut propunerea, să nu se înființeze muzeul, ci și atuncia, c6and susține, că așî fi propus, *„să nu se înființeze nici internatul de băeți“*. Că cuvintele acestea nu cor6espund adev6rului, arată acela-și proces verbal, care zice în dată mai jos, că așî fi propus, ca *„internatul de băeți să se ridice în Cluș“*. Cum așî fi putut eu propune de o dată două lucruri contrare, ca și să nu se înființeze, și și să se înființeze internatul de băeți?

Că nici în acest punct nu s'a făcut procesul verbal conform adev6rului, dovedesc rap6ortele publicate în ziarele citate. Așa d. es. „Tribuna“ în acela-și număr zice: *„Cu privire la internat, Dr Bunea propunere, să salutăm cu bucurie ofertul „Albinei“, dar înainte de a intra în discuție asupra internatului, comitetul să se pună în înțelegere cu direcțiunea „Albinei““* Tot așa scrie și „Gazeta“ în numărul citat.

Ast fel st6and lucrul, eu întreb, că cum așî fi putut *„saluta cu bucurie“* ofertul „Albinei“ de 20.000 fl. v. a. pentru internat, — c6aci de cuvintele acestea imi aduc cu totă certitudinea a minte, — și în acela-și timp să propun, *„să nu se înființeze nici internatul de băeți“*?

Voiu spune în dată, care a fost propunerea mea cu privire la internat, trebuie înse să permit pentru înțelegerea deplină a aceleia, că institutul de credit și economii „Albina“ din Sibiu în adunarea generală de la 27 Martie 1897 a luat între altele următorul conclud:

„Institutul „Albina“ din incidentul jubileului s6eu de 25 ani inițiază crearea unui fond pentru înființarea unui internat de băeți, c6ari frecuent6ază școlile medii din Sibiu, în care parte gratuit, parte pentru o taxă moderată, să se p6otă întrețin6e cel puțin 100 de tineri. În acest scop vot6ază din profitul anului 1896 o sumă de 20.000 fl. Acest fond se va administra gratuit la instiut sub titlul „Fondul internatului de băeți“, p6ană c6and Asociațiunea transilvană, sau altă reuniune romănescă, va fi în stare, să înființeze internatul în Sibiu, c6and apoi cu rezervele cuvenite se va preda Asociațiunii, eventual altei reuniuni în intr6ega sumă, la care va fi crescut p6ană atunci.“

Este evident din acest conclud, că „Fondul internatului de băeți“ întemeiat de „Albina“ se va da Asociațiunii, numai după ce ac6sta va fi înființat internatul, dar și atunci *„cu rezervele cuvenite“*. Fiind că aceste rezerve nu sînt spuse, în orî cine se p6ote nasce nedumerirea, că pot fi și ast fel de rezerve, c6ari Asociațiunea să nu le p6otă primi, și atunci Asociațiunea ar fi ajuns în pusețiunea falsă, că ar fi înființat internatul în vederea unui fond, pe care nu-l p6ote lua în proprietatea sa.

De aceea am propus eu, să salutăm cu bucurie ofertul „Albinei“, dar înainte de ce am hot6ari înființarea internatului, comitetul central să c6er6ă l6amuriri de la direcțiunea „Albinei“, că de ce rezerve este vorba în concludul s6eu, și numai după ce vom fi primit aceste l6amuriri, să aducem hot6arire cu privire la înființarea internatului.

Ca l6amurire mai adaug, că fiind vorba de internate, eu am atins în vorbirea mea și cestiunea, că nu ar fi ôre consult, să înființăm un internat în Cluș pentru num6eroșii studenți, c6ari cercet6ază școlile medii magiare și universitatea de a colo, dar în privința ac6sta nu am făcut propunere concretă.

Ast fel st6and lucrul, imi voiu ține de datorința a cere la timpul s6eu și la locul cuvenit rectificarea procesului verbal al adunării generale în cuvintele citate la început, c6ari nu cor6espund adev6rului.

Dr Augustin Bunea.

Convocare.

Am6esurat alineatului prim al §-lui 21 din „Statutele reuniunii înv6et6ătorilor gr. cat. din Archidieceasa de Alba Iulia și Făgăraș“ prin ac6sta se conv6oc6ă toți înv6et6ătorii din despărțemintul protopopesc al Mur6esului la adunarea de t6omnă, ce se va ține în 7 Novembre st. n. a. c. în școala romănă gr. cat. din Mur6e-S6angeorgiu, la care cu tot respectul se invită Domnii preoți ca directori școlari, pe cum și alți amici și iubitori de înaintarea causei scolastice, pe l6angă următorul

Program: 1. Participarea în corpore la serviciul divin la ôrele 9 a. m. 2. Deschiderea ședinței prin presiulul actual la ôrele 10^{1/2}. 3. Constatarea membrilor prezenti. 4. Raport despre adunarea generală constituantă, ce sa ținut la 15 Iunie st. n. a. c. în Blaș. 5. Alegerea pentru inscrierea de membri ordinari și ajutatori. 6. Incassarea factelor. 7. Eventuale propuneri. 8. Designarea persoanei disertante și a celei, care să țină prelegere practică la viit6ora adunare. 9. Defigerea locului ținerii adunării viit6ore. 10. Alegerea unei comisii verific6toare a procesului verbal. 11. Închiderea ședinței prin presiudinte.

Mur6e-S6angeorgiu la 18 Octobre 1897.

Ioan Oltean
presiudinte.

Porfiriu Pop
notar.

Noutăți.

Concurs la parochie în diecesa Lugosului.
La parochia din L6atunaș în protopopiatul Varadiei, s'a scris concurs cu termin p6ană în 15 Novembre st. n. 1897. Emolumentele: a) Congruă anuală din fondul religiunii 205 fl. b) O sesiune urbarială de 32 jugere cl. II. c) Eventual și o a doua sesiune de aceea-și mărime, adecă în cazul, c6and venitul aceleia nu se va destina din partea Ordinariatului pentru cump6erarea pe sama bisericii a caselor zidite de repausatul paroch pe locul parochial sau a unei alte localități potrivite. d) Cens cuartirial din fondul religiunii 60 fl. e) Stola îndatinată.

Renoiere de concurs La concursul pentru un stipendiu de 40 fl. din fundatiunea „cercului Orăștiei“ publicat la 10 August a. c. Nr. 4026 cu terminul de 7 Septembrie n'a suplicat nimenea. În urma acesteia s'a reîn6oit acela-și concurs cu terminul de 15 Novembre a. c.

Casuri de m6orte. *Alexandru Boeriu* paroch în *Odorheiul secuesc* și viceprotopop al tractului *Odorheiului* a repausat în 9 Octobre în anul al 79-lea al vieții și al 53-lea al preoției sale. — *Demetriu Corneli* paroch în *Inoc* din tractul protopopesc al *Arieșului* a repausat în 16 Septembrie în anul al 71-lea al vieții și al 46-lea al preoției sale. — *Adam Botoș* paroch în *L6atunaș* din diecesa *Lugosului* a repausat în 27 Septembrie în anul al 71-lea al etății și al 47-lea al preoției. *În veci amintirea lor!*

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Fragmente liturgice.

VI.

Lupta în contra iconoclaștilor.

(Continuare.)

Pentru ca să-și răsbune asupra Italianilor Leo III găti în 732 de răsboi o flotă puternică; înse ea suferi naufragiu în Marea Adriatică. ¹⁾ Singura răsbunare, cu care-și putu potoli mânia, a fost aceea, că în 733 a sequestrat domeniile din Calabria și Sicilia ale bisericii romane, cari aduceau venit anual de 3¹/₂ talanți de aur, și a mărit acolo urgisitul cens, ²⁾ și că a fără de Calabria și Sicilia ³⁾ a mai rupt de cătră patriarhatul roman și provinciile ilirice și le-a supus patriarhatului de Constantinopol. ⁴⁾ Înse toate perderile acestea n'au fost în stare, să abată cât de puțin scaunul sfântului Petru de la punctul său de vedere de până acuma.

Leo muri în 18 Iunie 741, fără ca să fie schimbat ore ce din rînduelile sale de mai înainte îndreptate împotriva cultului icónelor.

Fiul și moștenitorul lui cu numele Constantin V Copronim sau Cabalin (741—775) moștenise principiile tătâne-său și vătămă sentimentele religioase ale poporului în măsură încă și mai mare. ⁵⁾ Așa s'a făcut apoi, că la lupta bisericească s'a adaus alta politică, și mulți din prietini ai icónelor se făcură părținitori ai europalatlui Artabasd, după ce aflară, că el încă părțineste icónele. Acesta ținea de soție pe Ana sora împăratului și conducea în Armenia armata imperiului în contra Arabilor. Artabasd aspira deja la tron și sciu, să zădărnicească atentatele lui Constantin. Îi succese a cuprinde capitala, și acolo fu proclamat și încoronat de împărat, și el restitui în dată cultul icónelor. Patriarhul iconoclast Anastasiu nu a stat de loc pe gânduri, ci a trecut în dată în partea lui Artabasd și a început, să spună pe față, că Constantin e eretic, ba că ar fi negat chiar și dumnezeirea lui Christos. ⁶⁾ Dară Constantin mai avea încă mulți spriginitori în Asia și nu era aplicat, să renunțe la tron. Împărații amîndoi se pregătiră de răsboi, amîndoi cerură ajutorii de la Mohamedani. Constantin învinse pe rivalul său înaintea Constantinopolului și cuprinse în Novembre 743 cetatea. Acuma porunci, să se scotă lui Artabasd și ficiilor lui ochii, și turba cu crușime potențată împotriva tuturor celor ce părținiseră răscolu, dară mai ales împotriva prietiniilor icónelor. ⁷⁾ Ce avea să se facă diu patriarhul Bizanțului sub o ast fel de stăpânie, arătă Constantin față cu necredinciosul Anastasiu, care i-se făcuse vinșătorii și lui ca și mai înainte patriarhului German. Împăratul porunci, să-l sbicuiască în public, să-l orbescă și să-l porțe prin stradele capitalei călare pe un asin și cu fața întorsă. Patriarhul era iconoclast și forte servil și prin urmare era o uneltă bună spre ori ce, și de aceea Constantin îl reaseșă în scaunul patriarhal cel încărcat cu atâta ocară. ⁸⁾ Anastasiu muri în 753 desprețuit de totă lumea. ⁹⁾ În biserica de Bizanț sînt multe cu puțință, și așa s'a întîmplat și aceea, că și numele lui Anastasiu s'a vîrit în mai multe Minee grecesci la ziua de 10 Februarie. ¹⁰⁾

Constantin delătură din nou icónele, cari le restituise Artabasd, dar așa se vede, că după potolirea poștei sale de răsbunare câtă va vreme nu întreprinse nici o crușime împotriva veneratorilor icónelor. El voia, ca mai întăiu să se întărescă din nou pe tron. El crușă mai ales Italia, de ore ce doria, să dobîndescă în partea sa Scaunul Roman. ¹¹⁾ Papa Zacharie, Grec de viță, nu se declarase

nici pentru Artabasd nici pentru Constantin și cercase, să aducă pe împăratul pe calea cea bună. Asta adevărat că nu-i succese, dară pe timpul pontificatului lui (741—752) raportul Romei față cu curtea împărătescă preste tot nu a fost neprietinesc. ¹⁾ Tot în același spirit lucră de la 752 începînd și Papa Ștefan III. El provocă pe împăratul în chip energic, să apere Italia împotriva usurpărilor Longobarșilor. Constantin susținu din motive politice legătura cu Roma, dar împotriva Longobarșilor nu trimise nici un ajutorii. De aceea se duse Ștefan III în tîmna anului 753 în Franța și află acolo în 754 de la regele Pipin doritul ajutorii. ²⁾ Tote silințele lui Ștefan III și ale lui Paul I de a produce în curtea împărătescă din Bizanț o schimbare în cestiunile religioase au fost zădarnice. ³⁾

În curînd avu să se organizeze năvala asupra icónelor în măsură mai mare. Constantin recomandă mai întăiu mai multor loctinători mai devotați lui, să esecuteze în provinciile sale rînduelile tătâne-său date în contra icónelor, și cercă ast fel, să pregătescă spiritele, ér apoi adună la Constantinopol în 754 un concil, care avu să dobîndescă iconoclaștilor învingerea deplină și să trecă de al șeptelea concil icumenic. ⁴⁾ Scaunul patriarhal era vacant, și așa presidară arhiepiscopii Teodosiu de Efes și Pastila de Perge. Cei 338 episcopi adunați întru adevăr se și plecară înaintea voinței împăratului și între linguşiri josnice la adresă lui osîndiră străvechea folosire și venerare bisericească a icónelor. „Astăzi s'a făcut mîntuirea lumii, pentru că tu, împărate, ne-ai scăpat de idoli.“ ⁵⁾ Pe patriarhul de mai înainte German, pe Ioan diu Damasc și pe Georgiu din Cipru îi anatematizară ca pe nisce idololatri, adoratori de lemne și falsificatori ai s. Scripturii, ér pe cei ce gătiau icóne de ale lui Christos și de ale sfinților, îi escomunicară. În pseudosinodul acesta dobîndi scaunul din Constantinopol după o vacanță de câte va luni un arhiepiscop nou în persóna iconoclastului Constantin, care înainte de aceea fusese călugăr, ér apoi episcop de Sileu. În 27 August se vesti poporului în for hotărîrea sinodului împotriva icónelor. ⁶⁾

Pe temeiul acestui sinod, care se pretindea a fi icumenic, în care înse nu fuseră reprezentate nici Roma nici cele alalte scaune patriarhale, ⁷⁾ Constantin se credea a fi îndreptățit, să sevârșescă opera tătâne-său și să nimicească icónele cele ce mai rămaseră. În locul reprezentărilor din istoria biblică se zugrăviră în clădirile publice și chiar și în bisericii icóne profane cămpenesci, de animale și de póme. De la toți episcopii și preoții se ceru subscrierea definițiunilor sinodale emanate, ba chiar și promisiunea jurată de a privi și tracta pe toți veneratorii icónelor ca pe nisce idololatri. ⁸⁾ Împăratul concede monofisișilor și Paulicianilor libertate deplină ⁹⁾ și tiranisa numai pe catolicii prietini ai icónelor. Aceștia mai găsia adăpost în mănăstiri, și de aceea furia împăratului se îndreptă mai vîrtos împotriva călugărilor, și mulți din ei trebuiră să părăsescă imperiul, ¹⁰⁾ mulți fură chinuți și uciși, și mănăstirile fură arse și pustiite. Calibitul Petru plăti în 761 un cuvînt franc cu mörte de martir. ¹¹⁾ Tot asemenea fură esecutați în chipul cel mai crudel celebrul arhimandrit Ștefan și cu el alți călugări mulți. ¹²⁾ Multe biserici fură profanate, din multe mănăstiri făcură căsarme. Constantin părea că voesce, să stirpescă călugăria cu desevărsire. ¹³⁾ Stăpânia un terorism înfricoșat. Despotul voia

¹⁾ Vita Zachar. Lib. pontif. ed. Vignol. II. 76. 77; ep. Hadr. I. Mansi XII. 1061; Const. dipl. Mansi XII. 308.

²⁾ Hadr. I. c.; Baron. a. 753. n. 2; Vita Steph. I. c. p. 91. 92. 98 ur.

³⁾ Vita Pauli p. 128; Hadr. I. c.

⁴⁾ Mansi XIII. 205 ur. Cf. Libell. synod. Pappi n. 141. p. 1210; Theoph. p. 659—660; Cedren. II. 10; Niceph. I. c. p. 70.

⁵⁾ Georg. Ham. p. 648. n. 22.

⁶⁾ Theoph. p. 660; Cedren. II. 10. 11; Niceph. Patr. Antirrhet. ap. Bandur. Imp. Or. I. 905; de rebus post Maur. p. 73. 74; Georg. Ham. p. 649. n. 25; Leo Gr. p. 185; Ephrem p. 234; Cuper. n. 567—571. p. 98. 99.

⁷⁾ Theoph. p. 659; Conc. VII. 787. act. VI; Niceph. Patr. Apol. min. c. 3. p. 267 ed. Mai.

⁸⁾ Theoph. p. 660; Acta s. Steph. iun. p. 454 ur.; Baron. Pag. a. 754; Cedren. II. 11; Niceph. p. 85.

⁹⁾ Theoph. p. 650. 651. 662.

¹⁰⁾ Vita s. Steph. iun. p. 453. ed. Maur. Paris. 1688.

¹¹⁾ Theoph. p. 665. 667; Georg. Ham. p. 651. n. 30; Vita s. Steph. p. 507; Cedren. II. 11; Acta SS. t. VIII. Oct. p. 128. 129.

¹²⁾ Theoph. p. 674; Niceph. I. c. p. 81. 82; Georg. Ham. I. c. n. 31; Cedren. II. 13—16; Vita s. Steph. p. 456—521; Baron. a. 762. 763. 765.

¹³⁾ Theoph. p. 676. 683—685. 689. 690; Baron. a. 770. n. ult.; 771. n. 1; Cedren. II. p. 15. 16; Niceph. Antirrhet. III. c. 64. p. 133. ed. Mai.

¹⁾ Theoph. p. 631; Cedren. I. 800; cf. Baron. a. 732. n. 2. 3.

²⁾ Theoph. I. c.; Cedren. I. 800.

³⁾ Cf. Allat. de cons. II. 4. 1. p. 536; Pirro Sicilia sacra p. 611; De Giovanni Cod. Sicil. diplom. diss. II. p. 421; Assem. Ital. hist. Script. III. 475; Amari I. c. 9. p. 221.

⁴⁾ Pag. a. 730. n. 11. 12; Le Quien Or. chr. Diss. c. 14. §. 2. t. I. p. 96. 97; Allat. I. c.

⁵⁾ Theoph. p. 635—637; Cedren. II. p. 3 ur.; Ephrem p. 45; Const. Manass. p. 185 ur.; Georg. Ham. p. 643. n. 1.

⁶⁾ Theoph. p. 628. 637—641; Cedren. II. 4—6; Georg. Ham. p. 644. n. 3 ur.; Leo Gr. p. 181—183; Manass. p. 186. 187; Niceph. de reb. post Maur. p. 66—69.

⁷⁾ Theoph. p. 641 ur.; Georg. Ham. p. 645. 646; Cedren. II. 5. 6; Manass. p. 187; Baron. a. 742. n. 1; a. 743; Niceph. I. c. p. 70.

⁸⁾ Theoph. p. 628. 648. 649; Cedren. I. 798; II. 6. 7; Georg. Ham. p. 646. 647. n. 14—16; Eclog. hist. ap. Cramer Anecd. Paris. II. p. 358.

⁹⁾ Theoph. 659; Cedren. II. 10; Ephrem p. 234; Method. c. 9. p. 254; Le Quien I. 237; Cuper. n. 542. 543. p. 94.

¹⁰⁾ Cuper. I. c.; Parergon VII. n. 544—566. p. 94—98.

¹¹⁾ Baron. a. 743. n. ult.

chiar și aceea, ca să siléscă pe supușii săi, să promită cu jurământ, că nu vor venera mai mult icône și vor persecuta pe toți călugării. Pe patriarhul Constantin II îl sili, să facă un ast fel de jurământ de pe amvon, să mânânce carne și să se lase de tot de viața călugărească de mai înainte. ¹⁾ Acuși avură să se delătore și moștele și să se abroge invocarea sfinților. ²⁾ Se vădi din ce în ce tot mai tare necredința împăratului, mai ales direcția lui Nestoriană, ³⁾ de la care cercă, să-l abată patriarhul Constantin cel de altmintea atât de flexibil. Încercarea i-a fost zădarnică, mai virtos pentru că el în toate afacerile religioase pe lângă despotismul împăratului avea numai o poziție de tot subordinată. Nici el nu scăpă de mânia tiranului, mai virtos pentru că publicase espresionile lui cele eretice. În 766 împăratul îl depuse și-l exilă, ér apoi îl sbiciui și-l tîri prin cire înaintea publicului și mai pe urmă îl decapită. Capul lui fu ars, érá trupul fu tirit în locul bisericii s. Pelagii, care biserică o pustiise împăratul. ⁴⁾ Locul acela îl destinase împăratul de cimiter al criminalilor. Trupul desonorat al patriarhului se zice că l-au secționat medicii cu scopul de a face studii științifice. ⁵⁾

Locul lui Constantin II îl cuprinse în Novembre 766 eunuchul asemenea iconoclast Niceta, Slav de viță, mai înainte de aceea preot la biserică Apostolilor și archon al mănăstirilor. ⁶⁾ El își dădu totă silința de a nimici toate icônele, cari se mai găsiu în locuința patriarhală ori pe airia. ⁷⁾ Istoriografi îl caracterisază ca pe un om ignorant și fără de caracter. Acest Niceta a avut să fie de față la osîndirea înaintașului său, să rostéscă asupra lui anatema și să-l degradeze mai înainte de rușinosa lui ucidere. Insultarea nevrednică a trupului lui Constantin din partea plebei aréță, la ce avea patriarhul să se aștepte în timpuri ca acelea. ⁸⁾

¹⁾ Theoph. p. 675 ur.; Cedren. I. c.; Niceph. p. 82; Vita Steph. p. 443. Cf. Niceph. Antirrheth. III. c. 53. p. 126. ed. Mai.

²⁾ Theoph. p. 678. 679. 684; Georg. Ham. p. 654. n. 41; Niceph. Apol. min. c. 8. p. 267.

³⁾ Niceph. Antirrheth. II. c. 4. p. 71. ed. Mai.

⁴⁾ Theoph. p. 671. 672. 677. 678. 681—683; Georg. Ham. p. 650. n. 27. 28; Cedren. II. 14; Leo Gr. p. 185. 186; Eclog. hist. ed. Cramer II. p. 359. 360; Cup. n. 574—581. p. 99. 100; Niceph. de reb. post Maur. p. 83—84.

⁵⁾ Georg. Ham. I. c.

⁶⁾ Theoph. p. 690; Georg. Ham. I. c. n. 29; Cedren. II. 14; Niceph. p. 84; Chr. p. 777.

⁷⁾ Theoph. p. 686; Niceph. p. 85. 86; Cedren. II. 16.

⁸⁾ Theoph. 682. 683; Niceph. p. 84; Zonar. Annal. XV. 7; Glycas An. P. IV. p. 284. ed. Paris.

În purcederea împăratului nu se întimplă nici o schimbare; persecutarea cea mai rușinosa și mai crudelă de călugări lipsiți de arme se continuă, în vreme ce curtea își petrece vremea în plăcerile și orgiile sale. De la călugări se pretinse chiar și aceea, ca ei să se îmbrace ca laicii, să calce voturile și să se căsătoréscă. Pe mulți din cei ce se împotrivară, îi batjocoriră și-i închideau la olaltă acum cu călugărițe, acum cu femei prostituate. Cei statornici aveau să rabde multe chinuri, érá pe cei ce se plecau, îi aședau în oficii înalte și proventuose. ¹⁾ Tot mai mare creștea smintéla în biserică, tot mai tare creștea îngreșoșarea de tiranul Copronim, care punea cu îndrăznélă părerea sa proprie în locul tradițiilor bisericii, voia să normeze dogmele, cele ce nu cădeau în competența lui, preferia mintea sa cea sensuală onorii lui Dumnezeu, pustia și profana bisericile și încărca numele său cu ocară prin cruditate însetată de sânge în tocmă ca și prin desfrii dobitoceșe ²⁾ așa, că-l aseménau cu Dioclețian și cu Maximian. ³⁾

Comuniunea bisericii bizantine cu bisericile, cele ce erau a față de imperiū, era pe atunci pe deplin suspendată. Patriarhii Cosma de Alexandria, Teodor de Antiochia și Teodor de Ierusalim se declaraseră pentru icône. ⁴⁾ Scaunul roman se declarase deja cu mult mai înainte în chipul cel mai neîndoios și provocase în iconoclaștii bizantini mânia cea mai furiósă. Érá un sinod ținut în Lateran în 769 osîndi pseudosinodul bizantin din 754. ⁵⁾

Împăratul Constantin V muri în 14 Septembrie 775. Tronul îl moșteni fiul său Leo IV Chazarul (775—780). El purcedea mai cu blândéță și cu cruțare de cât tatăl său, era devotat cultului Preacuratei Feciore și călugărilor și înălță pe câți va din ei la dignitatea de mitropoliți. ⁶⁾ Dară el cu toate acestea susținu legile tătâne-său împotriva icónelor, de și întru începutul împărăției sale se silia, să împărtășéscă pe toți în grația sa. ⁷⁾

(Va urma.)

¹⁾ Niceph. de rebus post Maur. p. 80 ur., 83; Teoph. p. 676; Zonar. I. c. c. 3.

²⁾ Niceph. Antirrheth. I. c. 9. 10. 18. 34. p. 20. 21. 25. 49. ed. Mai.

³⁾ Niceph. I. c. III. 71. p. 137; Georg. Ham. p. 656—658.

⁴⁾ Theoph. p. 669. Mansi XII. 1135. ur. Cf. ib. p. 271. 680. Cf. Hefele Conc. III. S. 397—399.

⁵⁾ Mansi XII. p. 713 ur.; Vita Steph. IV. p. 151.

⁶⁾ Georg. Ham. p. 658. 659; Cedren. II. 18.

⁷⁾ Theoph. p. 695; Leo Gr. p. 190; Georg. Ham. I. c.; Baron. a. 775. n. 7.

Ben Hur

saū

Zilele lui Mesia

de Lew. Wallace.

(Continuare.)

Messala la cuvintele acestea se sculă și dimpreună cu Drus se mestecă în céta, ce se îmbulđia în jurul liferantului.

„Pe stradă mi-a trecut prin minte,” zise Iudeul, își scóse táblița și o deschise pe masă cu o față provocátore la rémasuri, „că în palat trebuie să fie mare supérare, pentru că nu se află nimeni, care să se prindă în contra lui Messala. Sciți bine, că zeii au lipsă de jertfă, și așa am venit aci. Vedeți colórea mea; să ne apucăm dară de lucru. Mai întâiū raportul rémasului, apoi suma. Ce-mi oferitți!”

Cutezanța acésta părea, că îmbétă pe ascultători.

„Iute!” zise el. „Consulul mă așteptă în afaceri.”

Pintenul acesta își ajunsse scopul.

„Doi în contra la unul,” strigară vre o șese ca unul.

„Ce fel?” strigă liferantul cu mirare. „Numai doi în contra la unul? Și omul vostru e Roman?”

„Așa dară trei.”

„Trei, ziceți, — numai trei? Și omul meu e numai un câne de Iudeu. Dați-mi patru.”

„Fie,” zise un tiner, împintenat de batjocură.

„Cinci, — ziceți cinci!” zise liferantul în dată.

Adunarea tăcu la provocarea asta poțentată.

„Consulul, — stăpânul vostru și al meu, — mă așteptă.”

Tăcerea devenia penibilă pe sama celor mai mulți.

„Ziceți cinci, — pentru onórea Romei, ziceți cinci.”

„Fie dară cinci,” zise unul.

Se auđi o strigare tare, — se náscu o mișcare, — Messala însu-și páși la masă.

„Cinci,” zise el.

Sanballat zimbă și se găti de scris.

„De cum va ar muri mâne împăratul,” zise Iudeul, „Roma totuși nu ar fi despoiată. Cel puțin unul totuși va fi, care să aibă curajul de a-i cuprinde locul. Permite-mi, să scriu șese.”

„Scrie șese,” răspuse Messala.

Se auđi a dóua strigare, mai tare ca cea dintâi.

„Șese,” repeți Messala. „Șese în contra la unul, — deosebirea dintre un Roman și un Iudeu. Și după ce o cunosci, mântuito-riule al cărnii de porc, să sfărșim acuma. Iute suma. Consulul ar puté să trimită după tine, și până atunci voi să fii despoiat.”

Sanballat primi cu sânge rece rîsul lui, scrise și oferi lui Messala scrisórea.

„Cetesce, cetesce!” strigară cu toții.

Și Messala ceti:

„Notă. — Întrecerea cu căruțele. Messala din Roma se rămășesce cu Sanballat asemenea din Roma, că va învinge pe Ben Hur Iudeul. Suma rémasului: Dóuē zeci de talanți. Raportul față cu Sanballat: Șese în contra la unul.

Martori:

Sanballat.”

Nici un sgomot, nici o mișcare. Fiesce care părea înlemnit în poziția, în care îl aflase cetirea ședulei. Messala își pironi privirea pe ședulă, în vreme ce ochii celor ce priviau la el, se cășcară și îl esaminau în așteptare. El simția privirea asta și se socoti repede. De unăzi stătuse în acela-și loc și se fălise în acela-și chip înaintea ortacilor săi din juru-i. De asta trebuia să-și aducă ei acum a minte. De cum va refusa subscrierea, era gata tot eroismul lui. Și de scris nu putea să subscrie; el nu avea o sută de talanți, ba nici chiar a cincia parte din suma acésta. Spiritul lui se făcu fără de veste ca o hârtie nescrisă; el sta aci mut; fața îi îngálbeni. În sfărșit îi veni întru ajutoriū un gând.

„Iudeule,” zise el, „unde ai tu dóuē zeci de talanți? Arată mi-i.”

Surisul provocátoriū al lui Sanballat se făcu mai învederat.

„Aci,” zise el și întinse lui Messala un papir.

„Cetesce, cetesce!“ strigară toți cei din jur.

Și din nou ceti Messala:

„Antiochia, în 16 Tammuz.

„Arătătorul acestui certificat are la mine depuși cinci zeci de talanți în bani împărătești.

Simonide.“

„Cinci zeci de talanți, cinci zeci de talanți!“ repeți căta nimită.

Într'aceea veni Drus într'ajutoriu.

„Pe Ercule!“ strigă el, „ședula mințesce, și mincinos e și Iudeul. Cine a fără de împăratul are la dispoziție cinci zeci de talanți? Jos cu albul nerușinat!“

Strigarea a purces din mânie, și cu mânie o și repețiră cei alaiți. Dară Sanballat nu se sculă de pe scaun, și surîsul lui deveni cu atât mai supărătoriu, cu cât trebuia să aștepte mai mult. În sfârșit zise Messala:

„Liniște! Unul în contra la unul, patrioților, — unul în contra la unul, pentru vechiul nostru nume de Roman.“

Intervenția acésta făcută la timp potrivit îi redobîndi influința.

„Câne tăiat împrejur!“ zise apoi cătră Sanballat, „ți-am promis șese în contra la unul, nu e așa?“

„Așa e,“ zise Iudeul cu liniște.

„Bine dar, lasă-mă, să statoresc eș suma.“

„Pe lângă condiția, ca ea să nu fie prea mică, îți dau voce,“ răspuse Sanballat.

„Serie dară cinci în loc de două zeci.“

„Al tu atâta?“

„Pe mama zeilor, îți arăt certificatul.“

„Dómne feresce, trebuie să fie de ajuns cuvîntul unui Roman așa de viteaz. Numai chiar suma, — zi șese, și eș voiți serie.“

„Serie șese.“

Ei schimbară ședulele.

Sanballat se sculă apoi și privi în jur de sine cu o rinjire în locul zimbetului. Nimeni nu cunosea mai bine pe ómenii, cu cari avea de lucru.

„Romanilor,“ zise el, „încă un rămas, dacă îndrăzniți. Cinci talanți în contra la cinci pe aceea, că va învinge albul. Vă provoc pe toți la olaltă.“

Ei érá erau surprinși.

„Cum?“ le strigă el mai tare. „Să se zică mâne în circ, că un căne de Iudeu a venit în palat, a cărui sală era plină de nobili Romani, — între ei chiar și surcelul unui împărat, — și a oferit rămas de cinci talanți, și ei n'au avut curajul de a-l primi?“

Lovitura acésta nu puteau să o sufere.

„Încetéză, nerușinatule!“ zise Drus, „serie acolo hârtia și o lasă pe masă; și de cum va se va vedé, că tu ai atâția bani de pus pe un joc desperat, îți promit eș, Drus, că ea se va primi.“

Sanballat scrise éráși, se sculă și zise cu liniște ca în tot de una:

„Éta, Drus, în mâinile tale las ofertul. După ce-l vei fi subseris, trimite-mi-l, ori în ce timp îți va plăcé, mai înainte de ce s'ar începe alergările. Scaunul meu va fi aprópe de consulul de-asupra de porta pompae. Pace ție, pace voué tuturor.“

El se închină și se duse, nepăsându-i de risul batjocoritor, cu care-l urmăriră până la ușe. Încă în decursul nopții se lăți prin stradele cetății vestea rămașului uriaș. Ben Hur, care petrecea la cei patru, încă auđi

despre el și despre aceea, că Messala s'a rămașit pe totă averea sa. În nóptea aceea Ben Hur durmi mai liniștit ca ori când.

XII.

Cercul.

Cercul din Antiochia se afla pe țermul sudic al riului, aprópe față în față cu insula, și în nici o privință nu se deosebia în întocmirea sa de alte clădiri de acest fel. Jocurile în înțelesul cel mai propriu erau un dar pe sama poporului; de aceea ori cine avea intrare liberă. Și ori cât de mulți privitori ar fi putut să cuprindă cercul, — poporul cu prilejuri de acestea totuși era așa de îngrijat, că nu va afla loc, cât des de diminétă mai înainte de începerea spectacolelor cuprindea tot spațul liber din vecinătate, și într'aceea tabéra lui improvisată pentru lipsa momentană se aseména unei oști, carea așteptă pe inamicul.

Pe la mezul nopții se deschiseră intrările cele largi. Atuncia curse poporul înlăuntru și cuprinse locul, ce i-sa assignat. De acolo cel mult un eutrémur de pământ ori o óste întrarmată ar fi putut să-l scótă. Nóptea o petrecură ómenii durmind pe bănci și acolo și dejunară; și tot acolo îi află și sfârșitul spectacolelor în răbdare și curioși ca și la început.

Ómenii mai de frunte, a căror locuri erau rezervate, începură deja în óra cea dintâii a dimineții să se apropie de circ. Chiar cei mai de frunte și cei fórté bogați se deosebiau prin năsăliți și prin un alaiu de servitori îmbrăcați în uniformă anumită.

Pe la óra a dóua cei ce veniau din cetate, formau un riu neîntrerupt și nesfârșit.

Chiar când arătătorul orologiului cetățenesc do sóre colo de-asupra în cetățue aréta o órá și jumătate, se pogóri de pe muntele Sulpiu legiunea în armatură deplină și cu flamuri fálăitóre; și când cei mai de pe urmă din cohorta cea mai de pe urmă dispărură pe punte, Antiochia era gólă de ómeni în înțelesul cel mai strîns al cuvîntului, — nu pentru că dórá cercul ar fi putut să cuprindă totă mulțimea, ci pentru că ea totuși a ieșit.

O mulțime de popor așteptă la țermul riului, până trecu consulul de pe insulă într'o barca împărătescă. Debarcarea marelui bărbat și primirea lui din partea legiunii oferiră un spectacol militar, a cărui putere atractivă întrecu pe câtă va vreme pe cea a cercului.

La óra a treia auditoriu, — de cum va se póte numi așa, — era adunat. În sfârșit sunete de trimbiță impuseră tăcere, și în dată își îndreptară o sută de mii de ómeni privirile spre o zidire, care forma închierea răsăriténă a clădirii într-ghi.

Acolo era un suteren, care în mijloc îl întrerupea o intrare largă, boltită, numită porta pompae. În fața acestei intrări pe un loc ridicat împodobit frumos cu insignii și cu flamuri de ale legiunii, ședea consulul în locul de onóre. Suterenu de amîndoué laturile intrării era împărțit în încăperi numite carceres, cari fiesce care aveau înainte porți tari, atîrnătóre de stîlpi împodobiți cu statue. De-asupra încăperilor era o eununiță, care purta o balustradă scundă; în dosul acesteia se ridicau treptat

scaunele, cari tóte le cuprinse o cétă de dignitari îmbrăcați în halne bogate. Clădirea se întindea de-a lungul lățimii cercului, și de amîndoué laturile o mărgeașă turnuri, cari nu numai au venit ziditorilor într'u ajutoriu pentru a da operei lor o înfățișare plăcută, ci serviau și spre a întări velaria, copertele de purpură, cari erau întinse între turnuri așa, că puneau întrégă laturea în umbră, — un lucru fórté plăcut, în dată ce înainta ziua.

Cunoscința acestei clădiri după părerea noastră póte să fie cetitoriu de ajutoriu într'u a pricepe în de ajuns aranjarea celui alalt interior al cercului. Cetitoriu are numai să-și închipuésă, că șede într'unul din scaunele din apropierea consulului, cari sînt aședate în partea apusană și oferesc o privire preste cercul întreg.

De-a dreapta și de-a stînga cetitoriu va vedé intrările principale, cari sînt fórté largi. Le închid nisce porți, a căror țîțîn sînt aședate în cele dóue turnuri.

Chiar de desubtul cetitoriu e arena, — un plan orizontal de o estensiune însemnată, acoperit cu năsip fin alb. Acolo se aranjéză după obiceiú tóte luptele de întrecere a fără de alergări.

(Va urma.)

Editor și redactor răspundător:

Dr Victor Szmigelski.

Nr 147—1897.

1—2

Concurs.

Prin acésta se escrie concurs cu terminul de 8 Novembre n. a. c. la postul de învățator diriginte de la șeola comunala din Orlat.

Emoluminte:

a) Salar anual 350 fl.
b) Relut pentru 12 stîngini lemne . 150 fl.
Suma 500 fl.

plătindî din fondurile grănițeresci în rate lunare decursive.

c. Cuartir liber în edificiul școlii și grădină în estensiune de 575 ^o□.

Doritorii de a ocupa acest post vor avé să dovedésă, că posed perfect în scriere și vorbire limba română și magiară, apoi avénd a manipula o stupină cu 70 de stupi, că sînt stupari practici.

Se observă, că dacă vre unul din învățătorii fungenți la șeola din Orlat va fi înaintat la postul de diriginte, atunci se póte concura la al treilea post împreunat cu următórele emolumente:

a) Salar anual 300 fl.
b) Relut de cuartir și lemne . 51 fl. 60 cr.
Suma 351 fl. 60 cr.

plătindî din fondurile grănițeresci în rate lunare decursive.

Suplicile provédute cu documentele necesari, în cari să se amintésă apriat o eventuală aplicare și pentru primirea postului al treilea, sînt a se înainta subserisului până la terminul sus indigitat.

Orlat la 23 Octobre 1897.

Pentru senat. scol. com.:

Dion. P. Decel
președinte.
